



Tisk a informace

Soudní dvůr Evropské unie  
**TISKOVÁ ZPRÁVA č. 104/20**  
V Lucemburku dne 10. září 2020

Stanovisko generálního advokáta ve věci C-336/19  
Centraal Israëlitisch Consistorie van België a další

**Generální advokát G. Hogan navrhuje, aby Soudní dvůr prohlásil vlámské právní předpisy zakazující porážení zvířat bez omráčení, které se vztahují rovněž na zvláštní metody porážky vyžadované v rámci náboženských obřadů, za odporující unijnímu právu**

*Členské státy mohou přijmout vnitrostátní pravidla, která jsou přísnější než pravidla stanovená unijním právem, nicméně přitom musí respektovat výjimku stanovenou pro náboženské obřady*

Důsledkem nařízení Vlámského regionu (Belgie) ze dne 7. července 2017, kterým se mění zákon o ochraně a o dobrých životních podmínkách zvířat v rozsahu týkajícím se povolených metod porážky zvířat, je zákaz porážky zvířat formou tradičních židovských a muslimských obřadů a uložení povinnosti tato zvířata před porážkou omráčit, aby bylo jejich utrpení co nejmenší. V této souvislosti několik židovských a muslimských spolků dané nařízení zpochybnilo a požaduje jeho úplné či částečné zrušení.

Grondwettelijk Hof (Ústavní soud, Belgie), projednávající uvedenou věc, se rozhodl předložit Soudnímu dvoru žádost o rozhodnutí o předběžné otázce. Klíčovou otázkou kladenou Soudnímu dvoru je, zda je takový úplný zákaz porážky, kdy nedochází k omráčení, z hlediska unijního práva přípustný, zejména s přihlédnutím k zárukám svobody a volnosti náboženského vyznání zakotveným v Listině základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“).

Ve svém dnešním stanovisku generální advokát Gerard Hogan navrhuje, aby **Soudní dvůr konstatoval, že členským státům není dovoleno přijmout pravidla, která stanoví zákaz porážení zvířat bez omráčení, který se vztahuje rovněž na porážku prováděnou v rámci náboženských obřadů, a jednak pro porážku prováděnou v rámci náboženských obřadů zavádí alternativní metodu omračování, která je formulována tak, že omráčení musí být možno zvrátit a že nesmí způsobit smrt zvířete.**

Generální advokát zkoumá současnou judikaturu týkající se relevantních ustanovení unijního nařízení o ochraně zvířat při usmrcování (dále jen „nařízení“)<sup>1</sup>. V této souvislosti podotýká, že nařízení konkretizuje jasnou povinnost uloženou Smlouvami Unie i členským státům, a to povinnost plně zohledňovat požadavky na řádné zacházení se zvířaty jako vnímajícími bytostmi. Mimoto poznamenává, že navzdory striktnímu znění čl. 4 odst. 1 nařízení, podle něhož se „zvířata [...] usmrcují pouze po omráčení“, čl. 4 odst. 4 nařízení stanoví výjimku z tohoto pravidla reagující na potřebu zaručit právo osob, které vyznávají určitou víru, na zachování základních náboženských obřadů a na konzumaci masa zvířat, která byla poražena způsobem tímto náboženstvím předepsaným (dále jen „výjimka“).

Generální advokát G. Hogan konstatuje, že daná výjimka připouští praxi rituální porážky, v rámci níž mohou být zvířata usmrcena bez předchozího omráčení, pouze s cílem zajistit respektování svobody náboženského vyznání, jelikož tato forma porážky nemůže zmírnit bolest, úzkost a utrpení zvířat tak účinně jako porážka, které předchází omráčení. Výjimka tak vyjadřuje přání unijního normotvůrce respektovat svobodu náboženského vyznání a právo projevat své náboženské vyznání nebo přesvědčení bohoslužbou, vyučováním, prováděním úkonů a zachováním obřadů, jak stanoví Listina, navzdory zbytečnému utrpení, které je způsobováno

<sup>1</sup> Nařízení Rady (ES) č. 1099/2009 ze dne 24. září 2009 o ochraně zvířat při usmrcování (Úř. věst. 2009, L 303, s. 1).

zvířatům v rámci rituální porážky bez předchozího omráčení. Dle jeho názoru tak uvedené ustanovení provádí závazek Unie k vytvoření tolerantní, pluralitní společnosti, v níž existují rozdílné a někdy i protichůdné názory a přesvědčení, které je nutno sladit.

Dodává, že z rozsudku ve věci Liga van Moskeeën en Islamitische Organisaties Provincie Antwerpen a další<sup>2</sup> jasně plyne, že svoboda provádět porážky bez předchozího omráčení k náboženským účelům může být za účelem organizace a vedení této porážky podřízena splnění technických podmínek nebo specifikací, jejichž cílem je minimalizovat utrpení zvířat při usmrcování a zajistit zdraví všech spotřebitelů masa a jsou neutrální a nediskriminační při svém uplatňování.

Generální advokát G. Hogan tvrdí, že je zřejmé, že daná výjimka musí být vykládána restriktivně. To je nezbytné k tomu, aby došlo k zajištění co nejširší ochrany zvířat při usmrcování a současně i respektování svobody náboženského vyznání a hlubokého náboženského přesvědčení. Prohlašuje, že členské státy jsou sice povinny respektovat hluboké náboženské přesvědčení stoupenců muslimské a židovské víry tím, že umožní takovou rituální porážku zvířat, ale tyto státy mají rovněž povinnosti týkající se dobrých životních podmínek těchto vnímajících tvorů. Konkrétně pak taková situace, kdy je dovoleno, aby maso vyprodukované porážkou zvířat prováděnou v souladu náboženskými obřady jednoduše vstupovalo do obecného potravinového oběhu, aby bylo konzumováno zákazníky, kteří nevědí – a nebyli upozorněni –, jakým způsobem byla tato zvířata porážena, by nebyla v souladu se smyslem ani se zněním článku 13 SFEU, podle něhož mají členské státy povinnost plně zohledňovat požadavky na dobré životní podmínky zvířat.

Podle generálního advokáta sice čl. 26 odst. 2 první pododstavec písm. c) nařízení umožňuje členským státům zachovat nebo přijmout vnitrostátní pravidla zajišťující rozsáhlejší ochranu zvířat při usmrcování, než jakou poskytuje nařízení, nezamýšlí však odstranění praxe rituální porážky členskými státy nebo nastolení situace s obdobnými účinky. Má za to, že k přijetí takových přísnějších pravidel členskými státy musí dojít v rámci výjimky stanovené v nařízení a při plném zohlednění její povahy. Takové přijetí přísnějších vnitrostátních pravidel za účelem ochrany dobrých životních podmínek zvířat je tudíž možné za podmínky, že nebude zasaženo do „jádra“ dotčené náboženské praxe, a sice rituální porážky. Neopravňuje tedy členské státy k tomu, aby porážku zvířat v podobě stanovené náboženskými obřady a výslovně povolené nařízením zakázaly.

Generální advokát G. Hogan zdůrazňuje, že tato dodatečná opatření tedy nezahrnují zákaz rituální porážky bez předchozího omráčení nebo omráčení po podříznutí, neboť by to představovalo popření samotné povahy výjimky stanovené nařízením. To by následně ohrozilo samotnou podstatu náboženských záruk stanovených Listinou ve vztahu k těm stoupencům židovství nebo islámu, pro něž mají tyto náboženské rituály hluboký osobní náboženský význam.

Má za to, že podle čl. 26 odst. 2 prvního pododstavce písm. c) nařízení mohou členské státy například přijmout technické podmínky nebo požadavky, jejichž cílem je minimalizovat utrpení zvířat při usmrcování a podporovat jejich dobré životní podmínky nad rámec v nařízení stanoveného požadavku, aby byla rituální porážka prováděna na jatkách.

Závěrem generální advokát poznamenává, že nelze ignorovat skutečnost, že zachování náboženských obřadů spočívajících v porážce zvířat je často obtížně slučitelné s moderním pojetím řádného zacházení se zvířaty. Výjimka je nicméně politickou volbou, kterou byl unijní normotvůrce nepochybně oprávněn učinit. Z toho vyplývá, že Soudní dvůr nemůže připustit, aby se tato výslovná politická volba stala bezobsažnou tím, že určité členské státy podniknou specifické kroky ve jméno řádného zacházení se zvířaty, které by ve svém důsledku tuto výjimku stanovenou ve prospěch některých věřících věcně zmařily.

---

**UPOZORNĚNÍ:** Soudní dvůr není stanoviskem generálního advokáta vázán. Úlohou generálních advokátů je zcela nezávisle navrhnout Soudnímu dvoru právní řešení věci, která jim je přidělena. Soudci Soudního dvora začínají nyní v uvedené věci rozhodovat. Rozsudek bude vydán později

---

<sup>2</sup> Rozsudek [C-426/16](#), Liga van Moskeeën en Islamitische Organisaties Provincie Antwerpen a další, viz tisková zpráva č. [69/18](#).

**UPOZORNĚNÍ:** Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce umožňuje soudům členských států, aby v rámci sporu, který projednávají, položily Soudnímu dvoru otázky týkající se výkladu práva Unie nebo platnosti aktu Unie. Soudní dvůr nerozhoduje ve sporu před vnitrostátním soudem. Vnitrostátní soud musí věc rozhodnout v souladu s rozhodnutím Soudního dvora. Toto rozhodnutí je stejně tak závazné pro ostatní vnitrostátní soudy, které případně budou projednávat podobný problém.

---

*Neoficiální dokument pro potřeby sdělovacích prostředků, který nezavazuje Soudní dvůr.*

[Úplné znění](#) stanoviska se na internetové stránce CURIA zveřejňuje v den, kdy je generální advokát přednesl.

*Kontaktní osoba pro tisk: Balázs Lehoczki ☎ (+352) 4303 5499*

*Obrazové záznamy z přednesení stanoviska jsou dostupné na [Europe by Satellite](#) ☎ (+32) 2 2964106*